

EIROPAS SAVIENĪBAS FINANŠU INTEREŠU AIZSARDZĪBAS KOORDINĀCIJAS
PADOMES SĒDE

PROTOKOLS Nr. 1/2025

Rīga

2025. gada 8.maijā

Sēde notiek daļēji klātienē Valsts policijas 320.zālē, daļēji attālināti MS teams vietnē.

Sēdi vada:

ES fondu revīzijas departamenta direktore, AFCOS vadītāja Nata Lasmane.

Sēdē piedalās:

Padomes locekļi:

1.	Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta direktore	Nata Lasmane (Baibas Bānes vietā)
2.	Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu nomaksas veicināšanas pārvaldes Procesu metodikas un atbalsta daļas Algas nodokļu un pievienotās vērtības nodokļa nodaļas vadītāja	Inese Laumane (Santas Garančas vietā)
3.	Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes direktors	Aigars Prusaks
4.	Finanšu ministrijas ES fondu sistēmas vadības departamenta direktores vietniece ES fondu risku pārvaldības jautājumos	Maruta Sbitņeva
5.	Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta Fondu uzraudzības nodaļas vadītāja	Natalja Silicka (Lienes Jansones vietā)
6.	Latvijas Republikas Prokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības koordinācijas nodaļas Prokurors	Jānis Mināts (Aivara Ostapko vietā)
7.	Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 2. nodaļas priekšnieka vietnieks	Kaspars Sproģis (Paula Krūmiņa vietā)
8.	Tieslietu ministrijas Valsts sekretāra vietniece stratēģijas un ārvalstu sadarbības jautājumos	Kristīne Pommere (Mihaila Papsujeviča vietā)
9.	Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka vietnieks operatīvo darbību jautājumos	Jānis Roze
10.	Eiropas Prokuratūras prokurors	Gatis Doniks (attālināti)

Pastāvīgie eksperti:

11.	Iepirkumu uzraudzības biroja Kontroles departamenta direktores vietniece, ESF iepirkumu pirmspārbaužu daļas vadītāja	Aleksandra Rizojeva - Silava
12.	Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta jurists	Andrejs Burcevs
13.	Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta direktores vietniece starptautiskajos jautājumos	Judīte Ķireja
14.	Konkurences padomes priekšsēdētāja p.i.	Ieva Šmite
15.	Klimata un enerģētikas ministrijas Valsts sekretāres vietniece finanšu jautājumos	Zane Grīva
16.	Valsts Kases Darbības atbilstības un risku vadības departamenta direktore	Elīna Avotiņa

17.	Centrālās finanšu un līgumu aģentūras Juridiskā departamenta Krāpšanas risku vadības nodaļas juriskonsults – vadošais eksperts sankciju jautājumos	Jevgēnijs Iljinskis
18.	Valsts ieņēmumu dienesta Stratēģiskās vadības lietu un sabiedrisko attiecību pārvaldes Starptautisko sadarbības daļas galvenais speciālists starptautiskās sadarbības jautājumos	Karīna Bukajeva
19.	Lauku atbalsta dienesta direktora vietniece	Inga Tarvāne
20.	Lauku atbalsta dienesta Juridiskā departamenta direktors	Andris Lācis
21.	Labklājības ministrijas Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadošās iestādes vadītāja	Aurika Stratane
22.	Iekšējās drošības biroja Pirmstiesas izmeklēšanas nodaļas priekšnieka vietnieks	Ivars Lubejs
23.	Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvis	Dāvis Sirmais
24.	Finanšu ministrijas ES fondu sistēmas vadības departamenta Eiropas Savienības fondu tiesiskā nodrošinājuma nodaļas vadītāja	Inita Petrova
25.	Viedās administrācija un reģionālās attīstības ministrijas Attīstības instrumentu departamenta Teritoriālās sadarbības nodaļas vadītājas vietniece	Anna Škabireva
26.	Iekšlietu ministrijas Ārvalstu investīciju attīstības departamenta direktore	Santa Sproģe - Rimša
27.	Ekonomikas ministrijas Uzņēmējdarbības atbalsta departamenta juriste	Daina Cīrule
28.	Valsts Kases Eiropas lietu departamenta direktores vietniece	Anda Pudāne
29.	Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta Fondu uzraudzības nodaļas vadītāja vietniece	Ilze Muriņa

Uzaicinātie eksperti:

30.	Sabiedrība par atklātību – Delna Transparency International - Latvia	Jēkabs Kārlis Rasnačs
31.	Sabiedrība par atklātību – Delna Transparency International - Latvia	Agnija Birule
32.	Valsts Kancelejas Ārvalstu finanšu instrumentu departamenta vadītājs	Haralds Beitelis

AFCOS sekretariāts:

33.	Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta direktores vietniece	Olga Guza
34.	Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākā eksperte	Marita Markevica-Boiko
35.	Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākā auditore	Lelde Bikovska
36.	Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākā eksperte	Inese Dolgaiss

Saskaņā ar Ministru Kabineta 16.12.2014. noteikumu Nr. 769 “*Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums*” 12. punktu **Padome ir lemttiesīga.**

Sēdes atklāšana un darba kārtības apstiprināšana

Sēde sākas plkst. 14:00

Sēdi atklāj un vada Finanšu ministrijas (turpmāk - FM) ES fondu revīzijas departamenta direktore, AFCOS vadītāja *Nata Lasmane*.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē par sēdes paredzamo darba kārtību, iepriekš izsūtītajiem dokumentiem, kā arī par to, ka sēdei tiek veikts ieraksts protokola sagatavošanas vajadzībām.

Iebildumu par darba kārtību nav, **darba kārtība tiek apstiprināta.**

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē, ka 24.04.2025. ir apstiprināts jauns Finanšu ministrijas rīkojums par AFCOS padomes sastāvu. Jaunie AFCOS padomes locekļi:

- (1) Valsts kontroles padomes loceklis, Otrā revīzijas departamenta direktors – **Gatis Litvins**;
- (2) FM Eiropas Savienības fondu sistēmas vadības departamenta direktores vietniece ES fondu risku pārvaldības jautājumos – **Maruta Sbitņeva**;
- (3) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka vietnieks operatīvo darbību jautājumos – **Jānis Roze**.

Savukārt AFCOS pārstāve Marita Markevica – Boiko sākot ar jūniju dosies stažēties uz Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (OLAF).

A daļa

Informācija izsūtīta pirms sanāksmes, iebildumi vai jautājumi nav saņemti. Informācijas uzskaitījums:

- A.1. Pārskats par pārstāvību EK (OLAF) sanāksmēs
- A.2. OLAF ziņojums “Par korupciju un krāpšanu pret ES fondiem 2025”
- A.3. Spriedums lietā Nr. C-175/23

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B daļa

B.1. EPPO aktualitātes

Eiropas prokurors *Gatis Doniks* sniedz informāciju par [EPPO ziņojumu](#) par 2024.gadu.

Pagājušā gadā EPPO strādāja 166 prokurori, tika uzsākti 1504 jauni kriminālprocesi, kopējais aplēstais zaudējumu apmērs vairāk kā 13 miljrd. EUR. Kumulatīvi šobrīd EPPO lietvedībā atrodas 2666 aktīvi kriminālprocesi, kopējais aplēstais zaudējumu apmērs gandrīz 25 miljrd. EUR. 500 no minētajām izmeklēšanām saistītas ar PVN krāpšanām, kopējais aplēstais zaudējumu apmērs mazliet vairāk par 13 miljrd. EUR, līdz ar to gandrīz puse no iespējamiem zaudējumiem ir tieši PVN krāpšanu jomā. 2024.gada apsūdzētas gandrīz 900 personas, tika izbeigti 200 kriminālprocesi, 71 gadījumos piemērotas vienkāršotas procedūras.

Gada laikā saņemti vairāk nekā 6500 ziņojumi par iespējamiem pārkāpumiem. Kopā notikuši 309 tiesu procesi, saņemti 118 pirmās instances tiesu spriedumi, iesniegtas 5 apelācijas. Notiesāto personu skaits šajās lietās gandrīz 200 personas, attaisnotas 7 personas.

Eiropas prokurors *Gatis Doniks* vērs uzmanību uz EPPO darbības rezultātiem Latvijā. Latvijas birojā ir 4 deleģētie prokurori un 4 atbalsta personas. 2024. gadā uzsākti 16 kriminālprocesi, kopējais aplēstais zaudējumu apmērs 17,5 milj. EUR. EPPO lietvedībā Latvijā 2024. gadā kumulatīvi bija 43 aktīvas izmeklēšanas lietas un 12 kriminālprocesos panākts galīgais nolēmums. No lietvedībā esošajām lietām 3 kriminālprocesi ir ierosināti par PVN krāpšanām, ar kopējo aplēsto zaudējumu apmēru 90 milj. EUR. 2024. gadā apsūdzētas 15 personas. Saņemti 45 ziņojumi par iespējamiem pārkāpumiem, 1 ziņojuma pārbaudes ilgums aptuveni 60 darba dienas.

2024. gadā EPPO pievienojās 2 valstis – Polija uz Zviedrija.

EPPO prioritātes nākamajam gadam ir sadarbības veicināšana ar visiem partneriem gan Eiropas (OLAF, EUROPOL), gan nacionālā līmenī. Vērs uzmanību, ka nacionāli EPPO vēlētos specializētus izmeklētājus un kriminālizlūkus, kas darbojas tikai ar EPPO lietām, kā arī būtu nepieciešama prokuroru skaita palielināšana. Par prokuroru skaita palielināšanu šobrīd notiek sarunas ar Eiropas Komisiju.

Vērs uzmanību tiesvedības ilgumam gan tiesnešu noslogojuma dēļ, gan kriminālprocesa regulējuma dēļ, kas relatīvi vienkārši ļauj novilcināt tiesvedības procesu.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B.2. Informatīvais ziņojums MK par konstatētajām neatbilstībām un veiktajiem krāpšanas apkarošanas pasākumiem 2024.gadā

AFCOS pārstāve *Inese Dolgais* izteica pateicību AFCOS Padomes locekļiem un ekspertiem par dalību informatīvā ziņojuma sagatavošanā un informēja, ka 22.04.2025. ziņojums ir apstiprināts Ministru kabineta sēdē un pieejams [Tiesību aktu portālā](#).

Ziņojums struktūra izvēlēta līdzīgi kā iepriekšējos gados un sastāv no 3 daļām: A - AFCOS veiktie krāpšanas apkarošanas un ES finanšu interešu aizsardzības pasākumi 2024. gadā; B - informatīvs pārskats un statistikas dati par konstatētajām neatbilstībām ES fondos; C - 2024. gadā veiktie izmeklēšanas un kriminālvajāšanas pasākumi un sadarbība ar OLAF un citām Eiropas institūcijām.

A daļā noziņoti 4 pasākumi: [AFCOS Stratēģijas un Pasākumu plāna](#) apstiprināšana, AFCOS diskusijas, AFCOS ēnošanas aktivitāte, krimināltiesiskā regulējuma izvērtējums.

Savukārt, B daļā noziņota analīze pat konstatētajām neatbilstībām ES fondos. Konstatētās neatbilstības: 2014.-2020. gada plānošanas periodā - 449 ar kopējo summu EUR 29,2 milj.; 2021.-2027. gada plānošanas periodā – 733 ar kopējo summu EUR 0,65 milj.

2024. gadā konstatēti 19 krāpšanas / aizdomu par krāpšanu gadījumi (2014.-2020. gada plānošanas periodā - 6 gadījumi; 2021.-2027. gada plānošanas periodā – 13 gadījumi).

Ziņojumā veikta arī neatbilstību analīze, izveidojot TOP5 jeb apjomīgāko neatbilstību uzskaitījumu. 2014.- 2020.gada plānošanas periodā TOP5 iekļuva kategorija “Interesu konflikts”, kas skaidrojams ar 10 % finanšu korekcijas piemērošanu EK audita Nr. DAC514LV1050 rezultātā (16 projektos) par konstatētajiem interešu konflikta gadījumiem projektu un pētījumu pieteikumos, kā arī CFLA (1 projektā) lēmumu piemērot 100 % finanšu korekciju par projekta pētījumu vērtēšanas izdevumiem, kuros vērtēšanu veica interešu konfliktā iesaistītās personas. Savukārt kategorija

“krāpšana / aizdomas par krāpšanu” nav iekļuvusi TOP5, jo 2024. gadā Kohēzijas fonda ietvaros tika pārskatīti vairāki 2023. gadā pieņemtie neatbilstību lēmumi un sākotnēji konstatētā neatbilstību summa samazināta, līdz ar to ziņojuma statistiskajā uzskaitē minēto kategoriju attēlojot ar mīnus zīmi.

Savukārt, 2021.-2027. gada plānošanas perioda neatbilstību veidu analīze parāda, ka projektu ieviešana tiek uzsākta aizvien aktīvāk, bet nav vēl uzņēmusi pilnu jaudu, taču līdzīgi kā citos periodos neatbilstību TOP 5 ir šādās kategorijās – projekta mērķa un / vai rādītāju neizpilde, krāpšana / aizdomas par krāpšanu, iepirkumu normu pārkāpumi un citas neatbilstības.

AFCOS pārstāve *Inese Dolgais* vērš uzmanību, ka 2024. gadā Valsts policija uzsākusi 15, savukārt, KNAB – 2 jaunus kriminālprocesus ES fondu jomā. Arī Konkurences padome saņēma 1 iesniegumu, kur šobrīd notiek padziļināta izpēte. AFCOS saņēma 13 signālus par iespējamām pārkāpumiem un 2 OLAF pieprasījumus ar lūgumu izgūt kredītiestāžu rīcībā esošās neizpaužamās ziņas. Minētie pieprasījumi tika izpildīti sekmīgi un bez liekas kavēšanās, apliecinot OLAF atbalsta likumā iekļautā regulējuma efektivitāti.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai

B.3. Darba grupas diskusiju rezultāti (rīcība aizdomu par krāpšanu gadījumā; nepamatoti izmaksāto līdzekļu atgūšana; FS reputācijas atjaunošana)

AFCOS pārstāve *Olga Guza* informē, ka ir sagatavots “AFCOS Darbības stratēģijas un pasākumu plāns 2024.–2026. gadam 4.1.pasākuma ietvaros veiktās analīzes apkopojums” un aicina to izmantot kā metodisko materiālu un iestrādāt iestāžu iekšējās kārtībās. Dokumentā apkopoti trīs organizēto diskusiju rezultāti.

Metodiskajā materiālā: (1) piedāvāti individuālie kritēriji lēmumu par neatbilstību pieņemšanai un maksājumu apturēšanai aizdomu par krāpšanu konstatēšanas gadījumā, kā arī definēti veidi komunikācijas uzlabošanai starp ES fondu iestādēm un tiesībsargājošajām iestādēm. (2) Piedāvātas iespējas finanšu līdzekļu atgūšanas efektivizēšanai no privāto tiesību subjektiem, ieskaitot parādu piedziņu uzņēmuma pārejas gadījumā un parādu piedziņu no likvidēto uzņēmumu valdes locekļiem. (3) Definētas iespējas un kritēriji ES fondu finansējuma saņēmēju reputācijas atjaunošanai, pārņemot Publisko iepirkumu likuma noteikto praksi uzticamības atjaunošanai.

Attiecībā uz rīcību gadījumos, kad tiek konstatētas aizdomas par krāpšanu, dokumentā analizēti dažādi signāli lēmuma par neatbilstību pieņemšanai un maksājumu apturēšanai un secināts, ka piemēram, signāli varētu būt balstīti uz kriminālprocesa posmiem un lēmumiem, kuri tiek pieņemti kriminālprocesa ietvaros. Turklāt tika analizēti veidi komunikācijas ar EPPO un tiesībsargājošajām iestādēm uzlabošanai un ir secināts, ka ES fondu administrējošajām iestādēm, pieprasot informāciju no EPPO vai tiesībsargājošajām iestādēm par kriminālprocesa, vajadzētu vairāk koncentrēties uz faktu pieprasīšanu / dalīšanos ar faktiem, kuri ir nepieciešami, lai pieņemtu neatbilstību lēmumu.

Attiecībā uz diskusiju par to kā efektivizēt naudas atgūšanu no privāto tiesību subjektiem, galvenokārt analizēti gadījumi saistībā ar lēmumiem, kas tiek nodoti zvērinātam tiesu izpildītājam piespiedu izpildei un ir konstatēts, ka varētu apsvērt uzņēmuma pārejas fakta pierādīšanu līdzīgi kā to dara VID nodokļu parādu piedziņas lietās.

ES fondu administrējošajām iestādēm pastāv arī iespēja vērsties tiesā par zaudējumu segšanu / parādu piedziņu no maksātnespējīgo / likvidēto uzņēmumu valdes locekļiem, vai arī lūgt maksātnespējīgā uzņēmuma administratoram šādi rīkoties.

Atbalsta pretendentu reputācijas (uzticamības) atjaunošanas jomā ir analizēta prakse par gadījumiem, kad ES fondu atbalsta pretendentu var izslēgt no atbalsta saņēmēju loka (uz laiku līdz 3 gadiem) un ir konstatēts, ka atsevišķos gadījumos tāda izslēgšana varētu nebūt samērīga pārkāpumam.

Uzticamības atjaunošanas iespēju var paredzēt normatīvajos aktos un tā varētu būt piemērojama pēc līdzības ar Publisko iepirkumu likumu (43. pants. Uzticamības nodrošināšana). Metodikā aprakstīti kritēriji uzticamības atjaunošanai.

Metodiskais materiāls ievietots [AFCOS platformā](#).

AFCOS Padome Nolēma:

AFCOS Stratēģijas un Pasākuma plāna 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3. punktus atzīt par izpildītiem.

B.4. AFCOS sadarbības tīkla aptaujas rezultāti

AFCOS pārstāve *Inese Dolgais* informēja par AFCOS sadarbības tīkla aptaujas rezultātiem. Sadarbība ar AFCOS sekretariātu novērtēta ar 9.45 punktiem no 10, savukārt, sadarbības AFCOS tīkla ietvaros ar 8.91 punktiem no 10. Sadarbība vērtējama kā ļoti laba.

Papildus informēja par AFCOS sadarbības tīkla iesūtītajām idejām un online balsojumā aicināja nobalsot par 3 svarīgākajām diskusiju tēmām. Piedāvātās tēmas: Krāpšanas apkarošana un pierādījumu iegūšana; Noziegumu tipoloģiju rīka aktualizācija un diskusija; 10.10.2024. EST sprieduma lietā C-175/23 izvērtēšana; Sadarbības aspekti: OLAF - AFCOS - uzraudzības iestādes - EPPO – tiesībsardzības iestādes; Ar PVN saistītu krāpšanu apkarošana; Interesu konflikts; Preventīvie pasākumi – sabiedrības informēšana.

3 populārākās diskusiju tēmas balsojuma rezultātā bija: Krāpšanas apkarošana un pierādījumu iegūšana; 10.10.2024. EST sprieduma lietā C-175/23 izvērtēšana; Interesu konflikts.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai

B.5. Informācija par Atkrāpies mājaslapu

AFCOS pārstāve *Inese Dolgais* informēja klātesošos, ka tiek plānota www.atkrapijes.lv mājaslapas izstrāde jaunā vidē. Šobrīd norit iepirkuma procedūra un sekmīga noslēguma rezultātā jau šajā vasarā plānots darbs pie jaunās mājaslapas izstrādes, kas, savukārt, nozīmēs, ka būs nepieciešama AFCOS tīkla iestāžu iesaiste satura precizēšanā.

Tiks atjaunots arī Atkrāpies! Ziņošanas rīks, lai nodrošinātu sabiedrības iespēju ziņot par iespējamām pārkāpumiem gan anonīmi, gan arī nosūtot ziņojumu Atkrāpies!, ja gadījumā persona nezina, kam jāziņo. Saņemtos ziņojumus izskatīs AFCOS un novirzīs pēc piekrišanas.

AFCOS pārstāve *Inese Dolgais* aicina klātesošos idejas un ierosinājumus Atkrāpies! mājaslapas atjaunošanai iesūtīt afc@fm.gov.lv.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B.6. Informācija par Sociālo klimata fondu

Klimata un enerģētikas ministrijas pārstāve *Zane Grīva* sniedz ieskatu Sociālā klimata fonda regulējumā. Fonds vērsts uz mazaizsargātām grupām, kuras skar enerģētiskā vai transporta nabadzība. Šobrīd fonda regulējums ir izstrādes procesā. Fonda darbības periods plānots no 2026. – 2032. gadam. Latvijas finansiālā “aploksne” – 617 milj. EUR (462,7 milj. EUR + 25% nacionālais līdzfinansējums - 154,2 milj. EUR).

Vērš uzmanību, ka fonds plānots mazaizsargāto grupu atbalstīšanai, finansējot ēku rekonstrukciju, kā rezultātā samazināsies ikmēneša maksājumi par mājokli. Tiks arī piešķirts finansējums, lai palielinātu pieejamību sabiedriskajam transportam un palielinātu sociālās izmitināšanas vietu un patvertņu skaitu.

Šobrīd tiek izstrādāts Sociālā klimata plāns, kas līdz 30.06. ir jāiesniedz Eiropas Komisijai. Drīzumā plāns tiks nosūtīts izvērtēšanai Revīzijas iestādei.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B.7. Informācija par KNAB hakatonu: Kā mākslīgais intelekts var palīdzēt identificēt vai mazināt korupcijas riskus publiskajos iepirkumos

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) pārstāvis *Dāvis Sirmāis* informē, ka gada sākumā tika organizēti 2 hakatoni ar mērķi noskaidrot kā mākslīgais intelekts var palīdzēt identificēt vai mazināt korupcijas riskus publiskajos iepirkumos. Darbs tika organizēts dalībniekus sadalot grupās pēc to specialitātēm (IT speciālisti, iepirkumu speciālisti, pretkorupcijas eksperti, ārvalstu eksperti) ar mērķi radīt produktu / rīku, izmantojot mākslīgo intelektu. Rezultātā tika izstrādāti 7 produktu prototipi.

Skaidro, ka pirmais produkts, kas tika izstrādāts bija Iepirkumu risku agrīnās brīdināšanas sistēma, kas varētu kalpot kā preventīvs korupcijas risku novērsējs, kas samazina iespējamību uzvarēt klaji nepiemērotiem pretendentiem. Rīks izgūtu datus no Latvijas datubāzēm un miksējot datus no sistēmām tiktu izveidota risku karte, savukārt mākslīgais intelekts veiktu šo datu analīzi / interpretāciju. Produkts ir teorētisks, bet principā gatavs tehniskās specifikācijas izstrādei, lai varētu sludināt iepirkumu un to izveidot. Produkts plānots online režīmā.

Otrais produkts - iepirkumu dokumentu analīze un riska līmeņa noteikšana. Mākslīgais intelekts analizē CPV kodus, kvalifikācijas prasības, tirgus cenas un uzvarētāju tendences, galvenais ieguvums: ātrāka aizdomīgu iepirkumu identificēšana, kas palīdz novērst korupcijas gadījumus.

Trešais produkts - tehnisko specifikāciju ģenerētājs / pārbaudītājs – var gan ģenerēt tehniskās specifikācijas, gan pārbaudīt vai jau sagatavotās specifikācijas ir korektas un, piemēram, neiekļauj tādas prasības produktam, kas vispār neeksistē.

Vērš uzmanību, ka hakatonos tika konstatēta arī problemātika – piemēram, datu kvalitāte datubāzēs, datubāžu savienojamības problēmas, programmētāju trūkums iestādēs, kas nozīmē, ka pakalpojums ir jāiepērk attiecīgi papildzinot un sadārdzinot procesus. Viens no izaicinājumiem šādu ideju attīstīšanā ir arī finansējums.

AFCOS pārstāve *Nata Lasmane* jautā kāpēc tika izvēlēta šāda forma produktu izstrādei – hakatonu organizēšana.

KNAB pārstāvis *Dāvis Sirmāis* skaidro, ka KNAB nav tādu speciālistu, kas strādā ar mākslīgo intelektu, tāpēc tika pieaicināti dažādu jomu speciālisti, lai izstrādātu kvalitatīvu produkta ideju.

Konkurences padomes pārstāve *Ieva Šmite* vērš uzmanību, ka arī Konkurences padome šobrīd attīsta skrīninga rīku sarkano karogu identificēšanai konkurences jomā. Ir veiktas iestrādes un izveidots [signālsaraksts ar kartelu iespējamām pazīmēm](#), kā arī Konkurences padomē šobrīd strādā 2 datu analītiķi, kas pēta minēto jomu, lai saprastu kā šis rīks varētu darboties. Turklāt aktīvi notiek sadarbība ar citām ES dalībvalstīm, kam šādi rīki jau ir izstrādāti.

FM pārstāve *Maruta Sbitņeva* piebilst, ka ir ieinteresēti redzēt šādu sistēmu pielietojumu darbībā un attiecīgi pēc tam arī vērtēt iespējas to ieviest uzraudzības procesā.

KNAB pārstāvis *Dāvis Sirmais* uzsver, ka prezentācijā ir ievietota saite <https://skatit.live/> uz prototipu tehnisko specifikāciju ģenerēšanai, kas ir publiski pieejams un testējams.

Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (turpmāk – CFLA) pārstāvis *Jevgēnijs Iljinskis* vērš uzmanību, ka finansējuma piesaistīšanai var izvērtēt iespēju iesniegt pieteikumu [OLAF finansētajai Pretkrāpšanas programmai](#).

AFCOS pārstāve *Nata Lasmane* vērš uzmanību, ka ir iespēja pieteikties arī [valsts pētījumu programmas](#) ietvaros piešķirtajam finansējumam.

Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) pārstāve *Inga Tarvāne* aicina apsvērt iespēju, ja izstrādātie rīki nebūs publiski pieejami, dalīties ar izgūto informāciju ar ES fondus uzraugošajām iestādēm.

AFCOS Padome Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

C daļa

C.1. Diskusija par birokrātijas mazināšanas pasākumiem ES fondu ieviešanā un uzraudzībā un kā tas ietekmēs ES finanšu interešu aizsardzību

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē, ka diskusijas tēma tika izvēlēta, pamatojoties uz AFCOS Padomes ekspertu ierosinājumu un diskusijas rezultātā tiek plānots sagatavot atsevišķu AFCOS Padomes izstrādātu dokumentu par birokrātijas mazināšanas pasākumiem un to ietekmi uz ES finanšu interešu aizsardzību.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* pateicas iestādēm par iesūtītajiem priekšlikumiem birokrātijas sloga mazināšanai un informē par ES fondu Vadošo iestāžu kompetences jomām.

Diskusijai iesūtītie priekšlikumi tika sadalīti 6 kategorijās: prevencija, iesniedzamā informācija, iepirkumi, kontroļu mazināšana, PVN un atbalsta maksājumi lauksaimniekiem. Diskusija tiks strukturēta, pamatojoties uz kategorijām. Vērš uzmanību, ka šobrīd tiek organizētas vairākas darba grupas birokrātijas mazināšanai – Valsts kancelejas darba grupa, darba grupa birokrātijas mazināšanai ES fondu jomā un arī AFCOS vēlas dot savu ieguldījumu šajā jomā.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* norāda uz Lauku atbalsta dienesta ideju izstrādāt vienotu pieeju birokrātijas mazināšanai ES fondu jomā, ņemot vērā to, ka finansējuma saņēmēji var būt vieni un tie paši arī vairākos fondos ar dažādiem regulējumiem.

Vērš uzmanību, ka šodien sēdē piedalās arī Valsts kancelejas pārstāvis, lai sniegtu savu atbalstu un idejas diskusijas laikā.

Prevencija:

- *obligāta konsultācija projektu pieteikumu iesniedzējiem projektu uzsaukuma laikā (VARAM)*
- *Plašāka pašdeklarēšanās principa ieviešana, stiprinot finansējuma saņēmēja atbildību (FM)*
- *plašāka «konsultē vispirms» principa ieviešana CFLA (FM)*

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* iepazīstina ar iesūtītajiem priekšlikumiem un norāda uz obligātas konsultācijas iespējamiem riskiem, piemēram, ja tiek sniegta neprecīza informācija konsultācijas laikā. Turklāt šā brīža birokrātijas mazināšanas pasākumos uzsvars tiek likt uz kontroļu mazināšanu, kas padara krāpšanās iespēju lielāku.

Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) pārstāvis *Aigars Prusaks* ierosina konsultācijas vai pašdeklarēšanās posma noslēgumā iekļaut testu vai apliecinājumu, no kura skaidri saprotams par kādu rīcību iestājas kriminālatbildība.

FM pārstāve *Maruta Sbitņeva* komentē, ka Finanšu ministrijas ierosinātie priekšlikumi izriet no finansējumu saņēmēju ierosinājuma vairāk uzticēties. Vērš uzmanību, ka noslēgtajos līgumos ir iekļauta atruna par tiesībām un pienākumiem, kā arī atbildību, ja tiek sniegta nepatiesa informācija.

Konkurences padomes pārstāve *Ieva Šmite* vērš uzmanību, ka publiskajos iepirkumos ir izstrādāta Neatkarības deklarācija, respektīvi, pretendents apliecina savu neieinteresētību un pārkāpuma gadījumā iestājas atbildība. Papildus, Konkurences padome skatoties apvienošanās gadījumus, pievērš uzmanību iesniegtajam ziņojumam, kur uzņēmums ar savu parakstu apliecina ziņu patiesumu, attiecīgi nepatiesu ziņu sniegšanas gadījumā, iestājas atbildība.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* uzsver, ka atbildības iestāšanās personām jāizskaidro lasāmā, viegli saprotamā formātā.

CFLA pārstāvis *Jevgēnijs Iljinskis* dalās pieredzi “konsultē vispirms” principa piemērošanā. No apmierinātības aptaujām, secina, ka ar CFLA darbu “konsultē vispirms” principa ievērošanā lielākā neapmierinātība ir valsts pārvaldes sektorā. Konsultācijas atduras pret manipulāciju, t.i., konsultācijas laikā tiek sniegta nepilnīga informācija, piemēram, uzdodot jautājumu, vai konkrētas prasības var iekļaut iepirkumā, tiek noklusēta daļa faktu. Attiecīgi vēlāk, jau iepirkumu procedūras laikā, kad CFLA plāno pieņemt neatbilstību lēmumu, konsultācijas laikā iegūtā informācija tiek uzrādīta kā pierādījums, kaut gan konsultācija tika sniegta, pamatojoties uz nepilnīgi sniegtu informāciju. Secina, ka apmierinātākas ar “konsultē vispirms” ievērošanu ir privātpersonas.

LAD pārstāve *Inga Tarvāne* skaidro, ka LAD plaši piemēro “konsultē vispirms” principu. Šo principu uztver plašāk, piemēram, ja konstatē kādu neatbilstību projekta pieteikumā, rakstveida informē un lūdz novērst trūkumus. Uzsver, ka konsultācija nav uzziņa. Taču ir bijuši arī gadījumi, kad var pieņemt klientam labvēlīgu lēmumu, ja konsultācijas laikā LAD darbinieks ir kļūdījies. Telefona sarunas konsultāciju laikā tiek ierakstītas. Papildus informē, ka platību maksājumu pieteikumus pieņem arī mutvārdos, telefoniski.

Atsaucoties uz priekšlikumu obligātai konsultācijai pirms projekta iesniegšanas, informē, ka LAD ir bijušas līdzīgas prasības nosakot obligātu konsultācijas sniegšanu pirms projekta iesniegšanas. Ir programmas, kur no šādas prasības LAD ir atteicies, jo ne vienmēr obligāta konsultācija noved pie pareiza risinājuma. Aicina apdomāt konsultācijas obligātumu, drīzāk noteikt, ka šāda konsultācija ir iespējama, bet ne obligāta.

Informē, ka LAD preventīvas jomā nav plānoti nekādi birokrātijas mazināšanas pasākumi.

Valsts kancelejas pārstāvis *Haralds Beitelis* informē, ka salīdzinot LAD un CFLA darbu, jāsecina, ka Kohēzijas politikas ietvaros projekta pieteikuma iesniegšanas process ir sarežģītāks un pieteikumu veidlapā jāiekļauj informācija, kas ir publiski pieejama un nostiprināta citos dokumentos. Aicina pārskatīt veidlapā un arī pielikumos iekļaujamās informācijas apjomu, tā piemēram, budžeta paskaidrojumus tiek

pieprasīta ļoti detalizēta informācija, kas jau veidojas kā birokrātiskais slogs. Turklāt visos projektos virs 1 milj. EUR ir jāveic izmaksu - ieguvumu analīze, kas projektos, kur ir ar MK noteikumiem vai rīkojumu apstiprināts finansējums, šķiet lieki, ņemot vērā to, ka tas jau ir apstiprināts valdības līmenī. Turklāt, ir gadījumi, kad šī dokumenta izstrādē tiek organizēts atsevišķs iepirkums, kas nozīmē, ka tiek tērēti papildus līdzekļi.

Iesniedzamā informācija:

- *Regulāra iesniedzamās informācijas un dokumentu lietderības un nepieciešamības analīze, pakāpeniski samazinot to apjomu (VARAM)*
- *Vienkāršotās izmaksas (nav jāiesniedz izdevumu apliecinājoši dokumenti, nav jāveic publiskais iepirkums) (ZM)*
- *Samazināti informācijas sniegšanas pienākumi lauksaimniekiem (ZM)*
- *Uzlabota savstarpējā informācijas apmaiņa (vienota platforma) (ZM)*
- *Vienkāršot vienas vienības izmaksu metodikas pielietošanu (TM)*
- *Pārvērtēt normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas pārsniedz EK noteikto sliekšni (rādītāji; sociāli atbildīgs publiskais iepirkuma «obligātums»; horizontālo principu prasības; augstas gatavības projektu prasības u.c.) (FM)*

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē, ka vienkāršoto izmaksu metodiku nepamatoti uzskata par sarežģītu, jo metodiku izstrādātāji grib tomēr maksimāli ietvert visus iespējamus izdevumus. Piedāvā organizēt atsevišķu sanākumu par šo jautājumu, ja būs tāda interese, lai izdiskutētu, kā to var darīt vienkāršāk. Savukārt, regulāra iesniedzamo dokumentu pārskatīšana ir laba iniciatīva. Piedāvā, ka viena vienota datu bāze valsts pārvaldes līmenī būtu efektīvs risinājums birokrātijas mazināšanai datu apmaiņas un iegūšanas jomā.

FM pārstāve *Maruta Sbitņeva*, atsaucoties uz Valsts kancelejas pārstāvja komentāru par CFLA pieprasīto dokumentu apjomu, informē, ka šobrīd tiek strādāts pie tā, lai netiktu pieprasīta informācija, kas ir publiski pieejama. Plānotā pieeja – iesniedzējs norāda, kur informācija ir pieejama, savukārt, CFLA to pārbauda un jautājumu gadījumā vēršas pie iesniedzēja. Šobrīd tiek pārskatītas visas iesniedzamās informācijas pozīcijas Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā (KPVIS).

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* apkopojot vērš uzmanību, ka problemātika ir pieklūt informācijai datubāzēs, ko vajadzētu risināt centralizēti.

Iepirkumi:

- *nepieciešams pārskatīt risku izvērtējuma metodiku, samazinot veicamo pirmspārbaudžu apjomu, izvērtējot riskus, balstoties uz līdzšinējo pieredzi (ierosinājums - izvērtēt iepirkumu priekšmetus (CPV kodus), kuri ir sarežģītāki, nosakot veicamo pirmspārbaudžu procentu tikai šādiem iepirkumiem (TM)*
- *palielināt sliekšņus, no kādiem ir jāveic iepirkumi (TM)*

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē, ka minētie priekšlikumi tika iesniegti darba grupā birokrātijas mazināšanai iepirkumos.

Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) pārstāve *Aleksandra Rizojeva* – *Silava* skaidro, ka risku izvērtējuma metodika jau ir caurskatīta un izņemta atsauce uz veicamo pirmspārbaudžu apjomu. Vērš uzmanību, ka pirmspārbaudes pēc būtības ir viena no “konsultē vispirms” principu izpausmēm. Attiecībā uz risku veidiem, metodika pieļauj iestādes iekšējā kārtībā definēt citus risku veidus, nodrošinot elastīgāku pieeju.

Tieslietu ministrijas pārstāve *Kristīne Pommere* vērš uzmanību uz to, ka šīs metodikas dažādiem fondiem ir atšķirīgas, apsveicama būtu iniciatīva veidot vienotu pieeju visos fondos / finanšu

instrumentos, kas vienkāršotu procedūru. Piekrīt, ka pirmspārbaudes novērš riskus, taču tas ir laikietilpīgs process.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* vērš uzmanību, ka primāri būtu jāvienkāršo iepirkumu Direktīva¹, un Publisko iepirkumu likums un jāorganizē apmācības minētajā jomā. Jo citreiz pasūtītājs nolikumā ietver tādas prasības, ko jau nosaka citi likumi, piemēram, Būvniecības likums. Jāatceras, ka būvniekam šīs prasības būs jāievēro arī, ja tās netiks iekļautas iepirkuma nolikumā, taču visas papildus prasības, kas tiek iekļautas iepirkuma dokumentācijā, paaugstina cenu.

IUB pārstāve *Aleksandra Rizojeva – Silava* skaidro, ka pasūtītāji, satraucoties, ka neieliekot Nolikumā visas prasības tiks pieļautas kļūdas, līdz ar to dokumentācijā iekļauj arī tādas prasības, kas ir citur regulētas.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* vērš uzmanību, ka pat, ja šīs prasības dokumentācijā tiek iekļautas, projekta ieviešanas gaitā tās netiek kontrolētas. Par papildus prasībām pieaug projekta finansējums un ja šīs prasības netiek kontrolētas un turklāt projekta mērķi tiek sasniegti arī, ja prasības netiktu noteiktas tik augstas, tad jautājums – vai šādas prasības vispār ir jāiekļauj?

Konkurences padomes pārstāve *Ieva Šmite* vērš uzmanību, ka, iespējams, viens no iemesliem problemātikai iepirkumu jomā ir pasūtītāju nedrošība un zināšanu trūkums iepirkumu organizēšanā, līdz ar to tiek sarežģīts viss process.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane*, apkopojot uzsver, ka iepirkumu regulējums ir pietiekoši sarežģīts, līdz ar to skaidrojošais darbs ir ārkārtīgi svarīgs. Turklāt Tieslietu ministrijas ierosinājums par vienotu pieeju noteikti uzlabotu esošo situāciju.

FM pārstāve *Inita Petrova* informē, ka šobrīd tiek izstrādāti Šveices fonda jaunā perioda normatīvie akti, pārņemot labo praksi no iepriekšējiem periodiem un no citiem fondiem.

Kontroļu mazināšana:

- *ieviesta uz riska analīzi balstīta uzraudzība un kontrole (attālinātas pārbaudes, pārbaūžu laikā iegūto informāciju izmanto citu projektu pārbaudēm, samazināts pārbaūžu skaits, samazināts pārbaudes veikšanas ilgums saimniecībās) (ZM)*

LAD pārstāve *Inga Tarvāne* skaidro, ka kontrolēm ir jābūt mērķētām uz tiem projektiem, kurās konstatēti riski. Kā arī jāizvēlas pareizais kontroles veids un laiks, lai patiešām varētu pārliecināties par projekta izpildi.

PVN:

- *atteikties no PVN pārskatu iesniegšanas (FM)*

FM pārstāve *Inita Petrova* skaidro, ka projektos zem 5 milj. EUR šobrīd jau tiek strādāts pie regulējuma izmaiņām, ņemot vērā to, ka ES līmeņa regulējums neparedz šāda pārskata iesniegšanu. Savukārt, projekts virs 5 milj. EUR ir plānota saruna ar VID, lai izvērtētu šādu izmaiņu ietekmi.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* rezumējot uzsver, ka tiks sagatavots atsevišķs dokuments, kurā tiks uzskaitīti priekšlikumi un ar tiem saistītie riski. Aicina arī tiesībsargsardzības iestādes iesaistīties un izstrādāto dokumentu papildināt ar iespējamiem riskiem.

FM pārstāve *Maruta Sbitņeva* informē, ka, aptaujājot iesaistītās personas par birokrātijas mazināšanas pasākumiem ES fondu jomā, ir saņemti arī ieteikumi, kas skar citus fondus. Informācija tiks apkopota un tuvāko nedēļu laikā nosūtīta arī citām ministrijām, kuru darbu attiecīgie ieteikumi skar.

¹ [Publisko iepirkumu Direktīva](#)

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* informē, ka nepieciešamības gadījumā var organizēt sanāksmi.

Valsts kancelejas pārstāvis *Haralds Beitelis* norāda, ka birokrātijas mazināšanas pasākumi tika diskutēti un apkopoti resoru līmenī, kas arī būs atbildīgi par šo pasākumu ieviešanu. Vērš uzmanību, ka birokrātijas mazināšanas pasākumu ieviešana nebeigsies 30.jūnijā. Tika iesniegti vairāk kā 100 priekšlikumi, kas tiks apkopoti un attiecīgi adresēti ministrijām.

Papildus informē, ka attiecībā uz AFCOS sēdē iesniegtajiem un izskatītajiem priekšlikumiem, jau maija beigās ir sarunāta tikšanās ar Valsts kancelejas direktoru, lai izrunāta turpmāko rīcību un atbildīgos priekšlikumu ieviešanā.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* pateicas dalībniekiem par diskusiju un atgādina, ka tiks sagatavots atsevišķs dokuments, lai atspoguļotu diskusijas laikā secināto.

AFCOS Padome Nolēma:

Sagatavot atsevišķu dokumentu, kurā uzskaitīti priekšlikumi birokrātiskā sloga mazināšanai un ar tiem saistītie iespējamie riski ES fondu aizsardzības jomā.

Nata Lasmane izsaka pateicību dalībniekiem par iesaistīšanos un sēdi slēdz plkst.16:30.

Protokolu sagatavoja:

ES fondu revīzijas departamenta vecākais eksperts izmeklēšanā

Inese Dolgais

Apstiprināja:

Valsts sekretārs

(paraksts*) Baiba Bāne

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu